

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ

2026 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Жданової Анни Віталіївни

«Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в
контексті глобалізації та Євроінтеграції»,
представленої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право.

ВИТЯГ

з протоколу № 4 міжкафедрального семінару
юридичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара від 03 червня 2026 року

ПРИСУТНІ: 17 з 17 членів наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧА: д-р. юрид. наук, проф. **Н. С. Юзікова** (12.00.08 - кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право), професорка кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

СЕКРЕТАР: канд. юрид. наук, доц., каф. цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **О. А. Грабильнікова** (12.00.02 - конституційне право, муніципальне право).

ПРИСУТНІ: д-р юрид. наук, проф. **О. Л. Соколенко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Н. С. Юзікова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. П. Литвин** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Є. А. Кобрусєва** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид.наук, доц. **Н.П. Капітаненко** (12.00.07 – адміністративне право і процес): д-р. філософії у галузі права **О.О. Дриголь** (081Право); канд. юрид. наук, доц. **О. В. Лахова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **К. В. Бережна** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **Л. М. Мудриєвська** (12.00.01 – теорія держави і права); канд. юрид. наук, доц. **Т. М. Заворотченко** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право); канд. юрид. наук, проф.

І. Г. Алексєєнко (12.00.01 – теорія держави і права); д-р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, проф. **О. В. Марченко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **О.В. Сачко** (12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза); канд. юрид. наук, доц. **Ю. В. Живова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. А. Грабильнікова** (12.00.02 - конституційне право, муніципальне право).

Запрошені: аспірантка 3 року навчання А. В. Жданова.

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Жданової Анни Віталіївни на тему: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 3 від 23 листопада 2023 року), науковим керівником призначено доцентку кафедри адміністративного і кримінального права, канд. юр. наук, доц. Лахову О.В. (протокол № 3 від 23 листопада 2023 року).

Підготовка здобувачки третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.).

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертаційної роботи Жданової Анни Віталіївни на тему: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

За результатами звіту про оцінку на унікальність тексту наукового дослідження Жданової Анни Віталіївни на тему: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, здійсненої на плагіат програмою «StrikePlagiarism» виявлено, що унікальність тексту складає 90,56%. Таким чином, на підставі перевірки зроблено висновок: робота Жданової Анни Віталіївни може бути допущена до захисту.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права Грабильнікова О.А.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Лахова О.В.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Дриголь О.О.

Робота розглядалась трьома фаховими експертами – д-р. юрид. наук, проф. Т.В. Корнякова, канд. юрид. наук, доц. Ю.В. Живова, д-р. юрид. наук, проф. О.В. Сачко.

Робота виконана на 281 сторінках, з них 215 сторінок основного тексту, робота структурована та складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Слово надається аспірантці Ждановій Анні Віталіївні. Будь ласка, регламент виступу - 20 хвилин.

Доповідь А.В. Жданової:

Добрий день, шановна голова міжкафедрального семінару, члени міжкафедрального семінару, шановні присутні! На Ваш розгляд надається дисертаційна робота з теми: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції», яка подається на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Науковий керівник: Лахова Олена Вадимівна, кандидат юридичних наук, доц., доцентка кафедри адміністративного і кримінального права юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що інститут суб'єкта кримінального правопорушення є одним із базових інститутів кримінального права та безпосередньо визначає межі кримінальної відповідальності.

Традиційно суб'єктом кримінального правопорушення в українському кримінальному праві визнається фізична осудна особа, яка досягла встановленого законом віку кримінальної відповідальності. Водночас сучасні процеси глобалізації, розвиток міжнародного кримінального права, поширення транснаціональної злочинності, цифровізація суспільних відносин, а також євроінтеграційний курс України зумовлюють необхідність переосмислення окремих елементів цього інституту.

Особливої актуальності дослідження набуває в умовах адаптації кримінального законодавства України до стандартів Європейського Союзу, імплементації міжнародно-правових механізмів боротьби зі злочинністю та розвитку концепції кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб.

Метою дисертаційного дослідження стало комплексне дослідження інституту суб'єкта кримінального правопорушення в контексті глобалізації та Євроінтеграції, а також розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення кримінального законодавства України.

Для досягнення поставленої мети було досліджено історичний розвиток інституту суб'єкта кримінального правопорушення, проаналізовано сучасні доктринальні підходи до його розуміння, здійснено порівняльно-правовий аналіз законодавства держав Європейського Союзу та інших країн світу, вивчено практику Європейського суду з прав людини та національну судову практику, а також визначено перспективні напрями модернізації кримінально-правового регулювання.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері кримінально-правового регулювання визначення суб'єкта кримінального правопорушення, притягнення особи до кримінальної відповідальності та

застосування кримінально-правових заходів до фізичних і юридично значущих організаційних суб'єктів у сучасних умовах глобалізації та євроінтеграції.

Предметом дослідження є суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції, його історико-правова еволюція, доктринальні підходи, законодавче закріплення, судова практика, європейські та міжнародні стандарти, а також напрями подальшого розвитку в кримінальному законодавстві України.

У першому розділі дисертації досліджено історико-правову еволюцію поняття суб'єкта кримінального правопорушення.

Встановлено, що формування сучасного інституту суб'єкта кримінального правопорушення було тривалим процесом, який охоплював перехід від колективної та станової відповідальності до принципу індивідуальної кримінальної відповідальності. Доведено, що сучасне розуміння суб'єкта кримінального правопорушення є результатом розвитку концепцій особистої вини, осудності, правової визначеності та гуманізації кримінального права.

У другому розділі проаналізовано основні доктринальні моделі суб'єкта кримінального правопорушення та особливості їх трансформації в сучасних умовах.

Встановлено, що глобалізація сприяла розширенню меж кримінально-правового регулювання та поставила питання про нові форми кримінально-правової суб'єктності. Водночас результати дослідження підтвердили необхідність збереження класичної моделі загального суб'єкта кримінального правопорушення як фізичної осудної особи відповідного віку.

Особливу увагу було приділено інституту спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. Доведено, що саме спеціальні ознаки суб'єкта дедалі частіше визначають кримінально-правову природу діяння, його суспільну небезпечність та особливості кваліфікації.

У третьому розділі досліджено європейський та світовий досвід нормативного закріплення суб'єкта кримінального правопорушення, практику Європейського суду з прав людини та шляхи вдосконалення українського законодавства.

Проведений порівняльно-правовий аналіз показав, що більшість держав Європи зберігають класичне розуміння загального суб'єкта кримінального правопорушення, однак одночасно активно розвивають механізми кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб та інші спеціалізовані форми відповідальності.

Окремо було встановлено, що практика Європейського суду з прав людини відіграє важливу роль у формуванні сучасних стандартів визначення суб'єкта кримінального правопорушення через принципи особистої вини, справедливого судового розгляду, правової визначеності та індивідуалізації відповідальності.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у подальшому розвитку доктрини кримінального права щодо розуміння суб'єкта кримінального правопорушення як багаторівневої кримінально-правової категорії, зміст якої не обмежується виключно формальними ознаками фізичної осудної особи відповідного віку. Запропонований у роботі функціонально-контекстуальний

підхід дозволяє розглядати суб'єкта кримінального правопорушення крізь призму його фактичної ролі у механізмі кримінально протиправної поведінки, правового статусу, характеру виконуваних функцій та особливостей юрисдикційного середовища. Такий підхід розширює традиційні доктринальні уявлення про суб'єкта кримінального правопорушення та створює підґрунтя для подальшого розвитку теорії кримінально-правової суб'єктності в контексті глобалізації, цифровізації та європейської інтеграції.

Наукова новизна дослідження полягає насамперед у розробленні авторської концепції функціонально-контекстуального оновлення інституту суб'єкта кримінального правопорушення.

Запропоновано розглядати сучасного суб'єкта кримінального правопорушення у трьох взаємопов'язаних площинах:

- класичній кримінально-правовій;
- функціонально-рольовій;
- юрисдикційно-контекстуальній.

Також сформульовано авторську модель багаторівневої кримінально-правової суб'єктності. В межах цієї моделі виокремлено:

- загального суб'єкта кримінального правопорушення;
- спеціального суб'єкта;
- неповнолітнього суб'єкта;
- міжнародно-правового функціонального суб'єкта;
- юридичну особу як адресата спеціальних кримінально-правових заходів.

Наукова новизна дослідження полягає у формулюванні концепції функціонально-контекстуального оновлення інституту суб'єкта кримінального правопорушення, відповідно до якої сучасний суб'єкт повинен аналізуватися у трьох взаємопов'язаних площинах: класичній кримінально-правовій, функціонально-рольовій та юрисдикційно-контекстуальній. Класична кримінально-правова площина забезпечує збереження традиційного розуміння суб'єкта як фізичної осудної особи, яка досягла встановленого законом віку кримінальної відповідальності та виступає носієм особистої вини. Функціонально-рольова площина передбачає врахування фактичного місця особи у механізмі кримінально протиправної поведінки, її службових, професійних, військових, організаційних або управлінських повноважень, а також реального впливу на виникнення та розвиток суспільно небезпечних наслідків. Юрисдикційно-контекстуальна площина охоплює особливості правового середовища, у межах якого реалізується кримінально-правова відповідальність, включаючи міжнародно-правові стандарти, практику Європейського суду з прав людини, акти права Європейського Союзу, тенденції розвитку міжнародного кримінального права та вплив глобалізаційних процесів на кримінально-правове регулювання.

Новизна запропонованого підходу полягає також у тому, що він дозволяє розглядати суб'єкта кримінального правопорушення не лише як формальну ознаку складу кримінального правопорушення, а як самостійну системоутворюючу категорію кримінального права, яка впливає на межі

криміналізації, кваліфікацію діяння, диференціацію кримінальної відповідальності, індивідуалізацію кримінально-правового реагування та реалізацію гарантій прав людини у кримінальному провадженні.

Обґрунтовано, що подальший розвиток кримінального законодавства України має відбуватися не шляхом механічного запозичення іноземних моделей, а через адаптацію європейського досвіду до національної правової системи із збереженням фундаментального принципу особистої кримінальної відповідальності.

Дисертація містить пропозиції щодо подолання прогалин українського законодавства у сфері визначення суб'єкта кримінального правопорушення. Запропоновано зберегти класичну дефініцію загального суб'єкта, водночас доповнити кримінально-правове регулювання положеннями про функціональні ознаки спеціального суб'єкта, розвинути автономний режим кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб, унормувати значення комплаєнсу, неналежного контролю, правонаступництва юридичної особи, асоційованої особи та уповноваженої особи, а також інтегрувати міжнародно-кримінальну логіку фактичного командування і контролю.

Окрему увагу в дисертаційному дослідженні приділено впливу сучасних глобалізаційних процесів на трансформацію ознак суб'єкта кримінального правопорушення. Сьогодні кримінально-правові відносини дедалі частіше виходять за межі однієї держави, що зумовлює появу нових форм злочинної діяльності, пов'язаних із транснаціональною організованою злочинністю, кіберзлочинністю, міжнародною корупцією, фінансуванням тероризму, легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, а також кримінальними правопорушеннями, що вчиняються в межах складних корпоративних структур.

У таких умовах традиційне розуміння суб'єкта кримінального правопорушення як виключно фізичної особи потребує додаткового функціонального осмислення. Проведене дослідження засвідчило, що у сучасному кримінальному праві дедалі більшого значення набувають не лише формальні юридичні ознаки особи, але й її реальна роль у механізмі прийняття рішень, обсяг фактичних управлінських повноважень, можливість здійснення контролю над діяльністю інших осіб, а також здатність впливати на виникнення суспільно небезпечних наслідків.

Особливе місце у роботі відведено аналізу спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. Саме спеціальні ознаки сьогодні дедалі частіше визначають кримінально-правову характеристику діяння та впливають на його кваліфікацію. Це особливо помітно щодо службових осіб, військовослужбовців, представників правоохоронних органів, посадових осіб юридичних осіб публічного права, осіб, уповноважених на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, а також інших категорій суб'єктів, правовий статус яких безпосередньо впливає на наявність або відсутність складу кримінального правопорушення.

У роботі також проаналізовано вплив воєнного стану на розвиток інституту суб'єкта кримінального правопорушення. Повномасштабна збройна агресія проти України спричинила появу нових категорій спеціальних суб'єктів

та актуалізувала питання кримінально-правової оцінки діяльності військового командування, представників окупаційних адміністрацій, колаборантів, осіб, які здійснюють фактичний контроль над незаконними збройними формуваннями, а також інших учасників міжнародних та неміжнародних збройних конфліктів.

Результати проведеного дослідження свідчать, що сучасна практика притягнення до відповідальності за воєнні злочини дедалі частіше враховує не лише формальний статус особи, але й фактичне здійснення нею владних, організаційних чи командних функцій. Саме тому в роботі обґрунтовується необхідність поступової інтеграції до національної кримінально-правової доктрини категорій фактичного командування, ефективного контролю та функціонального управління, які широко застосовуються в міжнародному кримінальному праві.

Важливим напрямом дослідження стало вивчення практики національних судів та Європейського суду з прав людини. Аналіз відповідних рішень дозволив встановити, що сучасне розуміння суб'єкта кримінального правопорушення нерозривно пов'язане із забезпеченням принципів верховенства права, юридичної визначеності, індивідуалізації відповідальності та особистої вини. Практика Європейського суду з прав людини підтверджує, що будь-яке розширення меж кримінальної відповідальності повинно здійснюватися виключно за умови дотримання фундаментальних гарантій прав людини та недопущення об'єктивного ставлення у вину.

Проведений порівняльно-правовий аналіз законодавства держав Європейського Союзу дозволив дійти висновку, що переважна більшість європейських правопорядків зберігає класичне розуміння загального суб'єкта кримінального правопорушення як фізичної особи. Водночас паралельно відбувається активний розвиток механізмів кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб, удосконалюються інструменти протидії корпоративній злочинності, запроваджуються системи комплаєнсу та внутрішнього контролю, а також розширюється значення управлінських і контрольних функцій при визначенні підстав відповідальності.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що подальший розвиток інституту суб'єкта кримінального правопорушення в Україні повинен відбуватися шляхом поєднання національних кримінально-правових традицій із сучасними європейськими та міжнародними підходами. Такий розвиток має забезпечити баланс між стабільністю фундаментальних засад кримінального права та необхідністю реагування на нові форми суспільно небезпечної поведінки, які виникають під впливом глобалізації, цифровізації, євроінтеграції та сучасних безпекових викликів.

Практична значущість одержаних результатів полягає у можливості використання сформульованих висновків і пропозицій під час удосконалення кримінального законодавства України, гармонізації його положень із правом Європейського Союзу, імплементації міжнародно-правових стандартів кримінальної відповідальності та вдосконалення механізмів кримінально-правового реагування на сучасні форми злочинності. Запропоновані положення можуть бути використані у діяльності органів досудового розслідування,

прокуратури та суду під час визначення ознак загального і спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, встановлення фактичної ролі особи у вчиненні кримінально протиправного діяння, кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, військових кримінальних правопорушень, корупційних деліктів, колабораційної діяльності, воєнних злочинів та кримінальних правопорушень з міжнародним елементом. Результати дослідження також можуть бути використані у навчальному процесі під час викладання дисциплін кримінально-правового циклу та підготовки навчально-методичних матеріалів.

У дисертації доведено, що сучасний розвиток інституту суб'єкта кримінального правопорушення характеризується поступовим переходом від виключно формального розуміння суб'єкта до функціональної моделі його оцінки, в якій визначальне значення набувають реальна роль особи у механізмі кримінально протиправної поведінки, характер виконуваних нею функцій та ступінь контролю над суспільно небезпечними процесами. Встановлено, що європейська інтеграція та глобалізація не призводять до відмови від класичної конструкції загального суб'єкта кримінального правопорушення, а зумовлюють її адаптацію до нових викликів через розширення значення спеціального суб'єкта, розвиток механізмів кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб та посилення ролі міжнародно-правових стандартів.

Обґрунтовано, що подальший розвиток кримінального законодавства України має здійснюватися на засадах поєднання принципу особистої вини із сучасними моделями відповідальності за складні форми організованої, корпоративної, транснаціональної та воєнної злочинності. Доведено доцільність нормативного врахування категорій фактичного контролю, організаційного впливу, неналежного контролю, комплаєнсу та функціонального статусу особи під час визначення її кримінально-правового значення. Встановлено, що перспективний розвиток інституту суб'єкта кримінального правопорушення повинен ґрунтуватися на принципах правової визначеності, справедливості, індивідуалізації відповідальності та узгодженості національного законодавства з європейськими і міжнародними стандартами кримінального права.

За результатами проведеного дослідження сформульовано низку узагальнюючих висновків. Встановлено, що інститут суб'єкта кримінального правопорушення належить до фундаментальних категорій кримінального права, які в контексті глобалізації та євроінтеграції зазнають суттєвої трансформації. Доведено, що сучасна кримінально-правова доктрина поступово переходить від вузького нормативного розуміння суб'єкта до комплексної моделі, яка враховує функціональні, організаційні та міжнародно-правові аспекти кримінальної відповідальності.

За результатами проведеного дослідження сформульовано висновок про те, що сучасна трансформація інституту суб'єкта кримінального правопорушення не свідчить про відмову від класичної кримінально-правової моделі, а демонструє її адаптацію до нових викликів глобалізованого світу, європейської інтеграції та розвитку міжнародного права.

Дякую за увагу!

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників міжкафедрального наукового семінару.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ:

Ю.В. Живова, канд. юрид. наук, доц.: Чи доцільно визнавати юридичну особу суб'єктом кримінального правопорушення в Україні?

А.В. Жданова, здобувачка: Дякую за Ваше запитання. Це питання залишається одним із найбільш дискусійних у сучасній кримінально-правовій науці. Традиційна доктрина кримінального права України виходить із того, що суб'єктом кримінального правопорушення може бути лише фізична осудна особа, яка досягла встановленого законом віку кримінальної відповідальності. Такий підхід ґрунтується на принципах особистої вини та індивідуальної відповідальності.

Водночас процеси глобалізації, розвиток міжнародного економічного середовища та поширення корпоративної злочинності зумовили появу в багатьох країнах механізмів кримінальної або квазікримінальної відповідальності юридичних осіб. Аналіз законодавства держав ЄС показав, що навіть там відсутній єдиний підхід до цього питання. Частина держав визнає юридичну особу суб'єктом кримінального правопорушення, інші застосовують спеціальні заходи кримінально-правового характеру.

У дисертації обґрунтовано позицію, відповідно до якої доцільним є не перегляд класичного поняття суб'єкта кримінального правопорушення, а розвиток автономного механізму кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб. Це дозволяє одночасно зберегти фундаментальний принцип особистої вини та забезпечити ефективне реагування на корпоративні правопорушення.

І.В. Патерило, д-р юрид. наук, проф.: У чому полягає вплив глобалізації на інститут суб'єкта кримінального правопорушення?

А.В. Жданова, здобувачка: Дякую за Ваше запитання. Глобалізація істотно вплинула на розвиток кримінального права загалом та інституту суб'єкта кримінального правопорушення зокрема. Насамперед це пов'язано зі зміною характеру сучасної злочинності. Якщо раніше кримінальне правопорушення здебільшого мало локальний характер, то сьогодні значна кількість кримінально караних діянь здійснюється в транснаціональному, корпоративному або цифровому середовищі.

Це сприяло появі нових вимог до визначення суб'єкта кримінального правопорушення. Зростає значення службового статусу особи, її функціональних повноважень, фактичного контролю над певними процесами або структурами. Особливо це проявляється у сфері міжнародних злочинів, кіберзлочинності, корупції та корпоративних правопорушень.

Разом із тим результати дослідження дозволили дійти висновку, що глобалізація не скасовує класичну модель суб'єкта кримінального правопорушення. Вона лише ускладнює механізми реалізації кримінальної

відповідальності та вимагає більш глибокого аналізу функціональної ролі особи в механізмі вчинення кримінального правопорушення.

О. В. Марченко, д-р. юрид. наук, проф.: Чому Ви запропонували модель багаторівневої кримінально-правової суб'єктності?

А.В. Жданова, здобувачка: Дякую за Ваше запитання. Запропонована модель стала результатом аналізу сучасних тенденцій розвитку кримінального права України, права Європейського Союзу та міжнародного кримінального права. Класична конструкція суб'єкта кримінального правопорушення є достатньою для більшості традиційних кримінально-правових відносин, проте вона не завжди дозволяє повною мірою пояснити сучасні форми кримінально-правової відповідальності.

Саме тому у дисертації запропоновано модель багаторівневої кримінально-правової суб'єктності. Її зміст полягає у виокремленні декількох рівнів суб'єктності залежно від правового статусу та функціонального значення особи. Це загальний суб'єкт, спеціальний суб'єкт, неповнолітній суб'єкт, міжнародно-правовий функціональний суб'єкт та юридична особа як адресат спеціальних кримінально-правових заходів.

Наукове значення цієї моделі полягає у тому, що вона дозволяє системно пояснити сучасні процеси трансформації інституту суб'єкта кримінального правопорушення без руйнування його класичних засад.

О. А. Грабильнікова, канд. юрид. наук, доц.: Яке значення має практика ЄСПЛ для розвитку вчення про суб'єкта кримінального правопорушення?

А.В. Жданова, здобувачка: Дякую за Ваше запитання. Практика Європейського суду з прав людини безпосередньо не визначає поняття суб'єкта кримінального правопорушення, однак істотно впливає на зміст ознак, які характеризують такого суб'єкта.

Насамперед це стосується принципу особистої вини, правової визначеності, індивідуалізації відповідальності та забезпечення справедливого судового розгляду. У своїх рішеннях ЄСПЛ неодноразово наголошував на неприпустимості об'єктивного ставлення у вину, необхідності передбачуваності кримінально-правових норм та обов'язковості встановлення особистого зв'язку між особою і вчиненим діянням.

Особливого значення практика ЄСПЛ набуває у справах щодо неповнолітніх, осіб із психічними розладами, військовослужбовців та службових осіб. Саме через судову практику формується сучасне розуміння гарантій, які повинні супроводжувати притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Тому можна стверджувати, що практика ЄСПЛ є одним із найважливіших факторів сучасної трансформації інституту суб'єкта кримінального правопорушення.

Л.М. Мудриєвська, канд. юрид. наук, канд. філ. наук, доц.: У чому полягає головна наукова новизна Вашого дослідження?

А.В. Жданова, здобувачка: Дякую за Ваше запитання. Наукова новизна дисертації полягає не лише в узагальненні існуючих підходів, а насамперед у

формуванні авторської концепції функціонально-контекстуального оновлення інституту суб'єкта кримінального правопорушення.

У межах цієї концепції доведено, що сучасний суб'єкт кримінального правопорушення повинен аналізуватися одночасно у трьох взаємопов'язаних площинах: класичній кримінально-правовій, функціонально-рольовій та юрисдикційно-контекстуальній.

Такий підхід дозволяє враховувати сучасні виклики глобалізації, міжнародного кримінального права, цифровізації та євроінтеграції, не відмовляючись від традиційних засад кримінального права. Саме в цьому полягає ключова відмінність запропонованої концепції від більшості існуючих доктринальних підходів.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувачки канд. юрид. наук, доц. О.В. Лахова; фахівці: д-р. юрид. наук, проф. Т.В. Корнякова, канд. юрид. наук, доц. Ю.В. Живова, д-р. юрид. наук, проф. О.В. Сачко.

Після відповідей на запитання учасників міжкафедрального семінару було озвучено **висновок наукового керівника здобувачки**, доцентки кафедри адміністративного і кримінального права, к.ю.н., доц. **Лахової Олени Вадимівни**, з оцінкою роботи здобувачки у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Добрий день, шановні члени міжкафедрального наукового семінару, шановні присутні! Повідомляю, що відгук з оцінкою роботи аспірантки 3 року навчання Жданової Анни Віталіївни подано до відділу аспірантури та головуючому на засіданні сьогоднішнього міжкафедрального наукового семінару.

Жданова Анна Віталіївна з 2023 року по 2026 рік навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з метою здобуття наукового ступеню «доктор філософії». До вступу в аспірантуру Жданова А.В. в 2023 році закінчив Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, де здобула ступінь магістра. Починаючи з 1 курсу аспірантури Анна проявляла науковий інтерес до самостійного проведення досліджень, публікував наукові статті, приймав участь на наукових форумах.

Індивідуальний план наукової роботи аспіранткою Ждановою А.В. виконаний з випередженням у повному обсязі. При цьому, виконано всі види робіт, пов'язані з проведенням дисертаційного дослідження та оформлення його результатів. При проходженні в аспірантурі викладацької практики аспірантка проявила свої педагогічні таланти та схильність до практичної наукової діяльності.

Представлене дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу теоретичних, історико-правових, порівняльно-правових та практичних засад інституту суб'єкта кримінального правопорушення в контексті глобалізації та Євроінтеграції. Обрана тема є надзвичайно актуальною в сучасних умовах реформування кримінального законодавства України, адаптації національної

правової системи до права Європейського Союзу, розвитку міжнародного кримінального права та трансформації сучасних підходів до кримінально-правової відповідальності.

Дисертація відзначається вагомою науковою новизною. У межах проведеного дослідження авторкою вперше сформульовано концепцію функціонально-контекстуального оновлення інституту суб'єкта кримінального правопорушення, відповідно до якої сучасний суб'єкт кримінального правопорушення повинен розглядатися одночасно у класичній кримінально-правовій, функціонально-рольовій та юрисдикційно-контекстуальній площинах. Запропоновано авторську модель багаторівневої кримінально-правової суб'єктності, яка включає загального суб'єкта кримінального правопорушення, спеціального суб'єкта, неповнолітнього суб'єкта, міжнародно-правового функціонального суб'єкта та юридичну особу як адресата спеціальних кримінально-правових заходів.

Удосконалено наукові підходи до визначення ролі спеціального суб'єкта кримінального правопорушення у структурі кримінально-правового регулювання, обґрунтовано необхідність функціонального підходу до встановлення ознак спеціального суб'єкта, розвинено положення щодо кримінально-правового реагування стосовно юридичних осіб в умовах європейської інтеграції України, а також удосконалено наукові положення щодо гармонізації національного кримінального законодавства із законодавством держав-членів Європейського Союзу.

Дістали подальшого розвитку наукові положення щодо історичної еволюції інституту суб'єкта кримінального правопорушення, генези доктринальних підходів до його визначення, впливу міжнародного кримінального права та практики Європейського суду з прав людини на розвиток сучасного розуміння суб'єкта кримінального правопорушення, а також перспектив подальшого реформування кримінального законодавства України в контексті глобалізації та Євроінтеграції.

У вступі дисертації обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено ступінь наукової розробленості проблематики, сформульовано мету та завдання дослідження, окреслено його об'єкт і предмет, розкрито методологічну основу, наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію результатів дослідження та публікації авторки.

Робота містить теоретичні положення, наукові висновки та практичні рекомендації, які сформульовані здобувачкою самостійно. Усі використані у дисертації наукові концепції, ідеї та положення інших авторів належним чином атрибутовані та використані виключно для розвитку й аргументації власної наукової позиції дисертантки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в роботі висновки та пропозиції можуть бути використані у науково-дослідній діяльності під час подальших досліджень інституту суб'єкта кримінального правопорушення, у правотворчій діяльності при вдосконаленні положень Кримінального кодексу України та підготовці нового кримінального

законодавства, у правозастосовній діяльності судових і правоохоронних органів, а також у навчальному процесі під час викладання дисциплін кримінально-правового циклу.

Можна із впевненістю стверджувати, що назва дисертації «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції» повністю відповідає спеціальності 081 «Право», поставленій меті дослідження та змісту вирішених у роботі наукових завдань.

Здобувачкою правильно визначено об'єкт і предмет дослідження, що дало можливість отримати вагомі наукові результати, які мають суттєве значення для розвитку сучасної кримінально-правової науки та вдосконалення кримінального законодавства України.

Методологія дослідження обрана відповідно до предмета та об'єкта дисертаційної роботи. Для досягнення поставленої мети авторкою використано широкий комплекс загальнонаукових та спеціально-юридичних методів наукового пізнання, зокрема історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, формально-логічний, герменевтичний та прогностичний методи, що забезпечило високий рівень обґрунтованості одержаних результатів.

Питання, які досліджуються в дисертації, розкриті на належному науково-методологічному рівні. Авторкою опрацьовано значний масив української та зарубіжної наукової літератури, міжнародно-правових актів, законодавства держав Європейського Союзу, практики Європейського суду з прав людини та судової практики України. Це дозволило забезпечити високий рівень достовірності, логічності та наукової обґрунтованості сформульованих висновків.

Концепція дослідження характеризується цілісністю, внутрішньою логікою та послідовністю викладення матеріалу. Структура дисертації є завершеною та логічно побудованою, а всі розділи взаємопов'язані між собою та підпорядковані досягненню поставленої мети.

У цілому рукопис Жданової Анни Віталіївни є завершеним самостійним науковим дослідженням, що характеризується єдністю змісту, логікою викладення матеріалу та свідчить про її особистий внесок у розвиток науки кримінального права.

Основні положення та результати дисертації відображено у наукових публікаціях авторки, серед яких фахові наукові статті та тези доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Щодо особистості аспірантки, слід зазначити, що Жданова Анна Віталіївна протягом навчання в аспірантурі зарекомендувала себе як відповідальна, працелюбна та цілеспрямована дослідниця, здатна до самостійної наукової роботи, критичного аналізу наукових джерел та формування власної аргументованої наукової позиції. У процесі роботи над дисертацією здобувачка проявила високий рівень наукової культури, принциповість у відстоюванні наукових поглядів та готовність до конструктивного сприйняття зауважень і рекомендацій.

Висновок: дисертація Жданової Анни Віталіївни на тему «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті

глобалізації та Євроінтеграції» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано важливе наукове завдання у сфері кримінального права.

За актуальністю, ступенем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю висновків та рівнем їх апробації дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

Д-р. юрид. наук, проф. Т.В. Корнякова: Дисертаційне дослідження Жданової Анни Віталіївни на тему «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції» присвячене надзвичайно актуальній проблематиці сучасної науки кримінального права.

В умовах європейської інтеграції України, реформування кримінального законодавства, розвитку міжнародного кримінального права та трансформації сучасних форм злочинності особливого значення набуває переосмислення традиційних підходів до інституту суб'єкта кримінального правопорушення. Саме тому дослідження зазначеної проблематики має важливе теоретичне та практичне значення для подальшого розвитку кримінально-правової науки.

На особливу увагу заслуговують результати, пов'язані з формуванням авторської концепції функціонально-контекстуального оновлення інституту суб'єкта кримінального правопорушення, а також запропонована здобувачкою модель багаторівневої кримінально-правової суб'єктності. Значний науковий інтерес становлять висновки щодо впливу глобалізації на трансформацію інституту суб'єкта кримінального правопорушення, ролі міжнародного кримінального права та права Європейського Союзу у формуванні сучасних кримінально-правових підходів.

Позитивної оцінки заслуговують пропозиції авторки щодо вдосконалення законодавчого регулювання спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, розвитку кримінально-правових механізмів реагування щодо юридичних осіб та гармонізації кримінального законодавства України із європейськими стандартами.

Дисертаційне дослідження є самостійною, завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають суттєве значення для розвитку науки кримінального права.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Жданової Анни Віталіївни відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора

філософії, та її доцільно рекомендувати до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 081 «Право».

Канд. юрид. наук, доц. Ю.В. Живова: Комплексний характер проблематики суб'єкта кримінального правопорушення в сучасних умовах потребує її дослідження не лише в межах класичної кримінально-правової доктрини, але й крізь призму міжнародного права, європейської інтеграції та порівняльного правознавства.

Проаналізувавши зміст дисертації Жданової А.В., слід зазначити, що авторкою проведено ґрунтовне дослідження історичних, теоретичних та практичних аспектів інституту суб'єкта кримінального правопорушення. Особливо цінним є проведений порівняльно-правовий аналіз законодавства держав Європейського Союзу та інших країн світу щодо визначення суб'єкта кримінального правопорушення.

Серед найбільш вагомих результатів дослідження необхідно відзначити обґрунтування тенденцій трансформації інституту суб'єкта кримінального правопорушення в умовах глобалізації, аналіз впливу практики Європейського суду з прав людини на розвиток сучасної кримінально-правової доктрини та формування авторських пропозицій щодо подальшої гармонізації кримінального законодавства України із правом Європейського Союзу.

Окремої позитивної оцінки заслуговують висновки щодо співвідношення класичної концепції суб'єкта кримінального правопорушення із сучасними механізмами кримінально-правового реагування щодо юридичних осіб, а також пропозиції щодо удосконалення нормативного регулювання спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.

Дисертаційна робота характеризується логічною структурою, внутрішньою узгодженістю, належним рівнем наукової аргументації та містить положення, які мають як теоретичне, так і практичне значення.

Вважаю, що дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та може бути рекомендована до захисту.

Д-р. юрид. наук, проф. О.В. Сачко: Новизна представлених результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній кримінально-правовій науці комплексних досліджень інституту суб'єкта кримінального правопорушення в контексті глобалізації та Євроінтеграції.

Обґрунтованість сформульованих авторкою положень, висновків та рекомендацій забезпечується широкою джерельною базою, використанням сучасної методології наукового пізнання, аналізом значного масиву національного та зарубіжного законодавства, міжнародно-правових актів, практики Європейського суду з прав людини та судової практики України.

Безперечною перевагою роботи є її комплексний характер. Авторкою досліджено історичний розвиток інституту суб'єкта кримінального правопорушення, сучасні доктринальні концепції, міжнародний досвід законодавчого закріплення суб'єкта кримінального правопорушення, практику

ЄСПЛ та перспективи подальшого реформування кримінального законодавства України.

Тема дисертації розкрита повністю. Робота характеризується цілісністю, внутрішньою логікою та високим рівнем наукової культури. Запропоновані висновки є аргументованими, послідовними та відповідають поставленим завданням дослідження.

Дисертація Жданової Анни Віталіївни є самостійною, завершеною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають важливе значення для розвитку науки кримінального права та вдосконалення кримінального законодавства України.

На підставі викладеного вважаю, що дисертаційне дослідження «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та іншим нормативним актам, що регулюють підготовку та захист дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, може бути рекомендоване до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ ЖДАНОВОЇ А.В. ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Д-р. юрид. наук, проф. І.В. Патерило: Дисертаційна робота Жданової А.В. є ґрунтовним та актуальним науковим дослідженням, присвяченим одній з фундаментальних категорій кримінального права – суб'єкту кримінального правопорушення. Особливої актуальності дослідженню надає його спрямованість на аналіз трансформації відповідного інституту в контексті глобалізації, розвитку міжнародного кримінального права та євроінтеграційних процесів в Україні.

Під час наукової дискусії здобувачка продемонструвала високий рівень теоретичної підготовки, ґрунтовне знання вітчизняної та зарубіжної кримінально-правової доктрини, практики Європейського суду з прав людини та сучасних тенденцій розвитку кримінального законодавства. На поставлені запитання надано повні, логічні та аргументовані відповіді, що свідчить про самостійність проведеного дослідження та належне володіння матеріалом.

Серед беззаперечних переваг дисертації слід відзначити комплексний підхід до дослідження інституту суб'єкта кримінального правопорушення, проведення широкого порівняльно-правового аналізу законодавства держав Європейського Союзу та інших країн світу, а також формування авторських підходів до вдосконалення кримінального законодавства України в контексті євроінтеграції.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Жданової А.В. є завершеною самостійною науковою працею, яка містить наукову новизну, має важливе теоретичне та практичне значення і може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Канд. юрид. наук, проф. І.Г. Алексєєнко: Слід відзначити, що однією з основних переваг дисертаційної роботи є її міждисциплінарний та комплексний характер. Авторці вдалося поєднати історико-правовий, порівняльно-правовий та доктринальний аналіз із дослідженням сучасної судової практики України та Європейського суду з прав людини.

Особливий інтерес викликають висновки щодо трансформації інституту суб'єкта кримінального правопорушення під впливом глобалізаційних процесів, розвитку міжнародного кримінального права та гармонізації українського законодавства із правом Європейського Союзу. Науково обґрунтованими виглядають запропоновані авторкою підходи до визначення ролі спеціального суб'єкта кримінального правопорушення, а також висновки щодо місця юридичних осіб у сучасній системі кримінально-правового реагування.

Робота характеризується логічністю структури, послідовністю викладення матеріалу та високим рівнем аргументації. Важливо, що всі теоретичні положення підкріплюються аналізом законодавства, міжнародних актів та правозастосовної практики.

На мою думку, дисертація Жданової А.В. є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, має належний рівень наукової новизни та практичної значущості, а тому може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Голова міжкафедрального семінару юридичного факультету д-р юрид. наук, проф. Н.С. Юзікова:

Чи є ще бажані виступити? Якщо бажаних немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. В контексті глобалізаційних процесів, активного розвитку міжнародного кримінального права, цифровізації суспільних відносин та євроінтеграційного курсу України особливого значення набуває дослідження інституту суб'єкта кримінального правопорушення. Традиційне розуміння суб'єкта кримінального правопорушення як фізичної осудної особи, яка досягла встановленого законом віку кримінальної відповідальності, залишається фундаментальною конструкцією кримінального права. Водночас сучасні форми кримінально протиправної поведінки дедалі частіше реалізуються в умовах транснаціональної злочинності, міжнародних збройних конфліктів, цифрового середовища, корпоративної діяльності та міжнародного співробітництва держав.

Незважаючи на значний рівень наукової розробки окремих аспектів інституту суб'єкта кримінального правопорушення, комплексне дослідження його трансформації в контексті глобалізації та євроінтеграції залишається недостатнім. Потребують подальшого наукового осмислення питання співвідношення загального та спеціального суб'єкта кримінального

правопорушення, ролі юридичних осіб у системі кримінально-правового реагування, впливу міжнародного кримінального права та практики ЄСПЛ на розвиток національної кримінально-правової доктрини, а також перспектив удосконалення кримінального законодавства України в контексті європейської інтеграції.

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції» затверджена Вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара відповідно до встановленого порядку підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пріоритетних напрямів розвитку юридичної науки України, Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також у межах науково-дослідної роботи кафедри кримінального права та кримінології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, пов'язаної з дослідженням сучасних проблем кримінального права, кримінальної політики та адаптації кримінального законодавства України до європейських стандартів.

Публікації та особистий внесок здобувачки. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права та кримінології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, а також на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Результати дослідження відображено у наукових публікаціях здобувачки, зокрема у фахових наукових статтях з юридичних наук та тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Усі наукові результати, висновки та пропозиції, викладені в дисертації, отримані авторкою самостійно.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що воно є одним із перших у вітчизняній кримінально-правовій науці комплексних досліджень інституту суб'єкта кримінального правопорушення в контексті глобалізації та Євроінтеграції.

Уперше:

- сформульовано концепцію функціонально-контекстуального оновлення інституту суб'єкта кримінального правопорушення, відповідно до якої сучасний суб'єкт кримінального правопорушення повинен розглядатися у класичній кримінально-правовій, функціонально-рольовій та юрисдикційно-контекстуальній площинах;
- запропоновано авторську модель багаторівневої кримінально-правової суб'єктності, яка включає загального суб'єкта кримінального правопорушення, спеціального суб'єкта, неповнолітнього суб'єкта, міжнародно-правового функціонального суб'єкта та юридичну особу як адресата спеціальних кримінально-правових заходів;

– обґрунтовано необхідність функціональної адаптації європейського досвіду регулювання інституту суб'єкта кримінального правопорушення до системи кримінального права України без руйнування класичної концепції особистої кримінальної відповідальності.

Удосконалено:

- наукові підходи до визначення місця спеціального суб'єкта кримінального правопорушення у структурі кримінально-правового регулювання;
- положення щодо кримінально-правового реагування стосовно юридичних осіб в контексті європейської інтеграції;
- підходи до визначення ролі практики Європейського суду з прав людини у розвитку інституту суб'єкта кримінального правопорушення;
- наукові положення щодо гармонізації кримінального законодавства України із правом Європейського Союзу.

Дістали подальшого розвитку:

- положення про історико-правову еволюцію суб'єкта кримінального правопорушення;
- наукові підходи до розмежування загального та спеціального суб'єкта;
- положення щодо віку кримінальної відповідальності та осудності;
- висновки про гуманізацію ювенальної суб'єктності;
- положення щодо впливу міжнародного кримінального права та практики ЄСПЛ на трансформацію інституту суб'єкта кримінального правопорушення;
- наукові підходи до вдосконалення кримінального законодавства України в контексті глобалізації та євроінтеграції.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані у дисертації положення, висновки та пропозиції можуть бути використані:

- у науково-дослідній діяльності – для подальших досліджень інституту суб'єкта кримінального правопорушення та розвитку сучасної кримінально-правової доктрини;
- у законотворчій діяльності – під час удосконалення положень Кримінального кодексу України та гармонізації кримінального законодавства з правом Європейського Союзу;
- у правозастосовній діяльності – при кваліфікації кримінальних правопорушень, визначенні ознак спеціального суб'єкта та застосуванні положень кримінального законодавства;
- у навчальному процесі – під час викладання дисциплін «Кримінальне право України», «Міжнародне кримінальне право», «Порівняльне кримінальне право», «Кримінологія», а також при підготовці підручників, навчальних посібників і методичних матеріалів.

Список публікацій здобувача за темою дисертаціїВ яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Жданова А. В. Визначення суб'єкта кримінального правопорушення в законах про кримінальну відповідальність України та країн Західної Європи:

порівняльно-правовий аспект. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 270-275. DOI: <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-49>. URL: https://apnl.dnu.in.ua/1_2024/51.pdf.

2. Жданова А. В. Суб'єкти кримінальних правопорушень в умовах глобалізації: виклики та нові підходи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 88, ч. 3. С. 136–141. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.3.20>. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/330601/320038>.

3. Жданова А. В. Суб'єкт кримінального правопорушення в умовах воєнного стану: європейські стандарти та українська практика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. № 3. С. 295-298. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/63>. URL: https://lsej.org.ua/3_2026/65.pdf.

Які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Жданова А.В. The impact of globalization on the nature and scope of criminal offenses. Modern Scientific and Technical Research in the Context of Linguistic Space (in English) : *Conference materials of the III All-Ukrainian scientific and practical conference of young scholars and students*. Dnipro. May 2, 2024. Dnipro : Publisher Bila K. O., 2024. 355 p. ISBN 978-617-645-518-9. с. 183-185. URL: http://confcontact.com/2024-suchasni-ntd/conference_materials_suchasni_ntd_in_english_2024.pdf.

5. Жданова А.В. Правова ідентифікація суб'єкта кримінального правопорушення. Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права. *Матеріали XV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (10 листопада 2024 року) / За заг. ред. С.І. Оковитий та О.Л. Соколенко*. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара– м. Дніпро, 2024. – 263с. С. 229-231. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/document-details/5575>.

6. Жданова А.В. Трансформація підходів до визначення суб'єкта кримінального правопорушення. *Матеріалами XI Міжнародної наукової конференції «Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень» (29.05.2026; м. Кам'янець-Подільський, Україна)*. С. 180-183. URL: <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/29.05.2026/96>

7. Жданова А.В. Запозичення євроінтеграційного досвіду щодо суб'єкта кримінального правопорушення. *Матеріали 3-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Current Challenges in Scientific Research» (01-03.06.2026; м. Вроцлав, Польща)*. С. 264-268 . URL: https://www.eoss-conf.com/wp-content/uploads/2026/06/Wroclaw_Poland_01.06.26.pdf

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Жданової А.В. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертаційна робота Жданової Анни Віталіївни на тему: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право є завершеним, самостійним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання і відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Жданової Анни Віталіївни на тему: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції», до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Ждановій А.В. ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Жданової Анни Віталіївни у такому складі:

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право аспірантки **Жданової Анни Віталіївни** на тему: «Суб'єкт кримінального правопорушення в доктрині кримінального права в контексті глобалізації та Євроінтеграції» у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Корнякова Тетяна Всеволодівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства	Доктор юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та	професор кафедри адміністративного і кримінального права,	1. Корнякова Т.В. Аналіз правових підстав застосування запобіжних заходів у кримінальному процесі України з урахуванням міжнародних стандартів прав

		<p>освіти і науки України, завідувач кафедри адміністративного і кримінального права</p>	<p>кримінологія; кримінально-виконавче право, 2012 р., Україна</p>	<p>2021 р., Україна</p>	<p>людини та досвіду зарубіжних країн. <i>Право і суспільство</i>. № 3. 2023. С. 525-530 Режим доступу до ресурсу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/3_2023/78.pdf DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.78 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: запобіжні заходи, міжнародне співробітництво, запобігання, кримінальний процес, ЄСПЛ.</p> <p>2. Корнякова Т.В. Прогнозування ефективності спеціальної конфіскації як кримінально-правової санкції у запобіганні злочинності. <i>Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції</i>. № 4. 2023. С.180-185. Режим доступу до ресурсу: http://apnl.dnu.in.ua/4_2023/27.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/39221536 (фахове видання, категорія «Б») Ключові слова: превентивна політика, запобігання злочинності, незаконне збагачення, спеціальна конфіскація, кримінальні правопорушення, справедлива рівновага.</p> <p>3. Корнякова Т.В. Застосування альтернативних запобіжних заходів у кримінальному процесі у період дії воєнного стану. <i>Держава та регіони. Серія: Право</i>. № 1. 2024. С. 114-118 Режим доступу до ресурсу: https://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2024/19.pdf</p>
--	--	--	--	-------------------------	---

					<p>DOI: https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.17 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: запобіжний захід, ЄСПЛ, воєнний стан, обвинувачений, належність доказів, докази, рішення Конституційного суду.</p>
2.	Резворович Кристина Русланівна (опонент)	Дніпровський державний університет внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ, завідувач кафедри цивільного права та процесу	Доктор юридичних наук 12.00.07 – адміністрати вне право і процес; фінансове право; інформаційн е право, 2022 р., Україна	доцент кафедри цивільного права та процесу, 2022 р., Україна	<p>1. Резворович К., Альошина М. Особливості судових розглядів у справах окремого провадження. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал. 2021. №4 (114). 368 с. С. 151-154. Режим доступу до ресурсу: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/8296/1/17.pdf DOI: https://doi.org/10.31733/2078-3566-2021-4-151-154 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: цивільне судочинство, судове рішення, окреме провадження, суд, Цивільний процесуальний кодекс України, спір.</p> <p>2. Резворович, К. Р., Баськов, В. В., & Голубєва, В. О. (2025). Вплив міжнародно-правових зобов'язань на реформування судової системи в Україні. Український політико-правовий дискурс, (9). Режим доступу до ресурсу: https://zenodo.org/records/15023065 DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15023065. (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: судова система, міжнародні акти, правові зобов'язання,</p>

					<p>свроінтеграція, реформи, законодавство, гармонізація, верховенство права.</p> <p>3. Fomichov, K., Maksymenko, N., Yunin, O., Rezvorovych, K., & Shevchenko, T. (2023). The essence of administrative legal relations in the sphere of social security for persons with disabilities: La esencia de las relaciones jurídicas administrativas en el ámbito de la seguridad social de las personas con discapacidad. <i>Cuestiones Políticas</i>. №41(78). p. 649-661. ISSN-Versión on line 2542-3185 ISSN-Versión Impresa 0798-1406</p> <p>Режим доступу до ресурсу: https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/40697/46453</p> <p>DOI: https://doi.org/10.46398/cuestpo1.4178.44</p> <p>(Web of Science).</p> <p>Ключові слова: соціальний захист; особи з інвалідністю; адміністративні правовідносини; суб'єкти правовідносин; права людини.</p>
Школа Сергій Миколайович (опонент)	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки, завідувач кафедри публічного права	Кандидат юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, 2004 р., Україна	доцент кафедри кримінального права та кримінології, 2013 р., Україна	<p>1. Школа С.М. Роль та ефективність застави у кримінальному провадженні. <i>Держава та регіони. Серія: Право</i>. № 4. (82). 2023. С. 401-405.</p> <p>Режим доступу до ресурсу: https://law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2023/65.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.63</p> <p>(фахове видання, категорія «Б»).</p> <p>Ключові слова: запобіжний захід, застава, міжнародне співробітництво, судова практика, кримінальні</p>	

				<p>правопорушення, кримінальний процес.</p> <p>2. Школа С.М. Принципи забезпечення прав людини при обранні запобіжних заходів. <i>Право і суспільство</i>. №2. Том 2. 2023. С. 388-392. Режим доступу до ресурсу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/2_2023/part_2/57.pdf DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.57</p> <p>(фахове видання, категорія «Б»).</p> <p>Ключові слова: запобіжний захід, кримінальні правопорушення, кримінальний процес, доказування, правова допомога, Верховний суд, ЄСПЛ, справедлива рівновага.</p> <p>3. Школа С.М. Кримінально-правові заходи запобігання кримінальним правопорушенням проти статевої свободи та статевої недоторканності неповнолітньої особи. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2023. № 10. С. 739-742. Режим доступу до ресурсу: https://www.lsej.org.ua/10_2023/179.pdf DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/179</p> <p>(фахове видання, категорія «Б»).</p> <p>Ключові слова: заходи запобігання кримінальним правопорушенням, статева свобода, статева недоторканість, вік кримінальної відповідальності, особи</p>
--	--	--	--	---

					геронтологічного віку, неповнолітня особа, малолітня особа.
4.	Живова Юлія Вадимівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри адміністративного і кримінального права	Кандидат юридичних наук 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, 2020 р., Україна	доцент кафедри адміністративного і кримінального права, 2023 р., Україна	<p>1. Бобріченко В. В., Живова Ю. В. Імплементация норм стамбульської конвенції в законодавство України: проблемні питання відповідності кримінальних та кримінально – процесуальних норм. <i>Правові новели</i>. № 22. Том 2. 2024. С. 68-75 Режим доступу до ресурсу: http://legalnovels.in.ua/journal/22-2_2024/12.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.2.10 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: домашнє насильство, Стамбульська конвенція, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, справедлива рівновага, відновлення соціальної справедливості, кримінальний процес, запобіжні заходи, доказування.</p> <p>2. Живова Ю. В. Форми міжнародної правоохоронної та судової співпраці у системі запобігання злочинності. <i>Юридичений науковий електронний журнал</i>. № 1. 2024. С. 500-503 Режим доступу до ресурсу: http://www.lsej.org.ua/1_2024/119.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/117 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: міжнародне співробітництво, екстрадиція, обмін інформацією, правова допомога, конфіскація майна, організована злочинність,</p>

					<p>транснаціональна злочинність, запобігання злочинності.</p> <p>3. Живова Ю.В. Міжнародна співпраця у протидії організованій злочинності шляхом застосування спеціальної конфіскації. <i>Прикарпатський юридичний вісник</i>. №5. 2023. С. 82-86. Режим доступу до ресурсу: http://pjuv.nuoua.od.ua/v5_2023/16.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/pyuv.v5.2023.16 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: спеціальна конфіскація, міжнародне співробітництво, зарубіжний досвід, організована злочинність, справедлива рівновага, засади міжнародної співпраці.</p>
5.	Сачко Олександр Васильович (рецензент) https://orcid.org/0000-0001-7581-2837	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, професор кафедри адміністративного і кримінального права	Доктор юридичних наук, 12.00.09, кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, 2019 р., Україна	професор кафедри адміністративного і кримінального права, 2024 р., Україна	<p>1. Сачко О. В. Правові аспекти кримінальної відповідальності за фізичні напади на журналістів. <i>Юридичний вісник</i>. 2023. № 5 С. 100-107. Режим доступу до ресурсу: http://yurvisnyk.in.ua/v5_2023/13.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/yuv.v5.2023.13 (фахове видання, категорія «Б»). Ключові слова: журналіст, свобода преси, перешкоджання ЗМІ, професійна журналістська діяльність, кримінальні правопорушення, кримінальна відповідальність, злочини проти журналістів та їх сімей, військовий злочин.</p> <p>2. Тертишник В. М., Сачко О. В. Доктрина верховенство</p>

				<p>права в діяльності слідчих органів. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2024. №1. С. 299-305. Режим доступу до ресурсу: http://apnl.dnu.in.ua/1_2024/55.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-53 (фахове видання, категорія «Б»).</p> <p>Ключові слова: Ключові слова: верховенство права, слідчі органи, законність, заборона свавілля, пропорційність. 3. Сачко О. В., Кузнєцов М.Г. Особливості розслідування злочинів в сфері виборчих прав в Україні. <i>Juris Europensis Scientia</i>. 2024. № 6. С.96-99. Режим доступу до ресурсу: http://jes.nuoua.od.ua/archive/6_2024/21.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/chern.v.6.2024.19 (фахове видання, категорія «Б»).</p> <p>Ключові слова: злочини проти виборчих прав, дезінформація, виборча інфраструктура, ЦВК, кримінальна відповідальність, виборче законодавство, кібербезпека.</p>
--	--	--	--	---

Результати голосування:

«За» – 17 особа,
«Проти» – немає,
«Утримались» – немає.

Голова
міжкафедрального семінару

Наталія ЮЗІКОВА

Секретар

Олена ГРАБИЛЬНІКОВА